

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

X A TÖRZSLÚDTARTÁS GAZDASÁGOSSÁGA Y

[BALLAY ATTILA

Hazánkban a mezőgazdaság szocialista átszervezése következtében a nagy területet és jelentős munkaerőt igénylő lúdtartás háttérbe szorult. Míg 1935-ben a törzslúd-állomány az összes törzsbaromfi-állománynak 10,4%-át tette ki (2286 ezer db), addig 1967-ben csak 2,5%-át (748 ezer db). Ezt részben az egyéni lúdtartók számának csökkenése, valamint az a tény okozta, hogy a nagyüzemek — a munkaerő- és területigény, valamint a köztenyésztésben levő állomány alacsony tojástermelése miatt — idegenkedtek a lúdtartástól.

A törzsállomány csökkenésének időszakára esett a fajtacseré is. A korábban tartott magyar fajtáról a rajnamenti fajtára való áttérés kb. megháromszorozta az egy tojóra jutó tojástermelést, s így persze a naposliba létszáma kisebb arányban csökkent, mint a törzsállomány.

A LÚDTARTÁS HELYZETE

A nagyüzemi lúdtartás még ma sem tekinthető uralkodónak. A törzsállomány jelentős része — sőt az áru-termelő állomány is — a háztáji gazdaságokban van. Ezt igazolja a törzsállomány szektorok szerinti létszáma, valamint a felvásárlás alakulása (lásd 1. táblázatot).

Bár a törzsállomány összességében csökkent 1963—64-ben, a nagyüzemekben emelkedés volt tapasztalható. Ez a fellendülés azonban rövid ideig tartott, mert a fellépő libainfluenza elvette a gazdaságok kedvét a lúdtartástól, s a törzslétszám újra visszaesett.

1. táblázat.

TÖRZSÁLLOMÁNY SZEKTORONKÉNT

(db)

Év	Állami gazdaság	Termelőszövetkezet	Háztáji és magán-szektor	Összesen
1961	2 673	26 532	813 610	842 815
1962	5 650	28 458	819 452	853 560
1963	7 911	18 529	631 979	658 419
1964	9 910	32 664	607 550	650 124
1965	20 695	104 499	694 050	819 244
1966	5 500	82 835	572 309	660 644
1967	12 500	130 193	606 000	748 693

Az egyes években az árutermelés a törzsállomány létszámingadozásának megfelelően alakult.

Míg a felvásárolt hizott liba minősége némi javulást mutat, addig a májkihozatal évről évre csökken, különösképpen az elsőosztályú máj mennyisége. A hizálás zöme még mindig a háztáji gazdaságokban van. Ez azzal magyarázható, hogy a tömés igen munkaigényes művelet, és kevés nagyüzem rendelkezik szabad munkaerővel, továbbá a jelenlegi épületek, valamint tömőgépek termelékenységé, illetve az ezekkel végzett munka eredményessége nem kielégítő.

A nagyüzemi lúdtartás technológiája még igen kezdetleges. Lúdtartás céljára épített épületek szinte nincsenek, az erre használtak pedig zömmel korszerűtlen, elavult, szükségépületek, amelyek nem teszik lehetővé a korszerű tartástechnológia alkalmazását.

A gyakorlat az, hogy a nevelés első szakaszában (három—öt hét) zártan, majd utána legettetve, extenzív körülmények között folyik a nevelés. Ez általában 20—24 hétig tart, ekkor meghizlalják, vagy tenyészutánpótlásra törzsbe kerül az állomány. Egyes gazdaságokban folyik ún. fiatalkori hizálás is, amikor 12 hetes intenzív nevelés után tömik az állatot. Ez azonban jelentéktelen mennyiség.

Amíg ludat csak háztáji gazdaságokban és ott is csak egy-egy helyen és kis létszámban tartottak, addig a keltetés nem okozott gondot. A korábban tartott magyar fajták ugyanis a megtermelt 13—15 db tojást ki is keltették. Amikor azonban a nagyüzemek is kezdtek lúdtartással foglalkozni és egyszerre nagyobb létszámú naposliba-szükséglet jelentkezett, meg kellett kezdeni a gépi keltetést.

Természetesen a fajtacserre közrejátszott abban is, hogy a háztáji gazdaságokban lényegesen lecsökkent a keltetés és nőtt a naposliba-igény. A rajnai fajta ugyanis nem kotlik. Ennek az lett az eredménye, hogy többszörösére nőtt a géppel keltetett naposliba-létszám:

	Géppel keltetett naposliba (1000 db)		Géppel keltetett naposliba (1000 db)
1960	46	1964	502
1961	88	1965	1445
1962	131	1966	1645
1963	177	1967	2365

Ez azt jelenti, hogy 1967-ben már a naposlibák mintegy 50%-át géppel keltették. Mivel a naposliba-szükséglet még ma is idényszerűen jelentkezik, a tojástermelő képesség nincs teljes mértékben kihasználva. A nevelés és főleg a hizálás egész évre való kiterjesztése javíthatna a helyzeten.

Fentiek ismeretében szükségesnek látszott a nagyüzemi lúdtartás módszeres gazdaságossági vizsgálata. Ez három évi tájékozódás és adatgyűjtés után 1967-ben kezdődött meg, amikor 12 gazdaság lúdtartásának kiértékelését végeztük el. A vizsgálat kiterjedt a törzstartás, a tenyésztojás-előállítás, a növendéknevelés, a pecsenyeliba-előállítás, valamint a hizálás jöve-

delme
tartás
kilenc
vizsgá
lunk l

ÉS

A
méke
sága u
mellet
értékn

A
az üz
Adott
is a t
menny
termel
szak g
en a t
van.

A
alakul
egyes

A
elhullá
A
adott o
telepek
nyeket

Tojásterm

A
kereszt
Az
vetítve
két is

delmezőségére. Jelenleg a törzslúdtartás gazdaságosságára vonatkozó kilenc telep állományára kiterjedő vizsgálatok eredményeiről számolunk be.

A TÖRZSLÚDTARTÁS HOZAMA ÉS AZ AZT BEFOLYÁSOLÓ TENYEZŐK

A törzslúdtartás elsődleges terméke a tojás. A tojástermelés nagysága ugyanis, jelenlegi árviszonyaink mellett, döntő részét adja a termelési értéknek, illetve az árbevételnek.

A tolltermelés másodlagos, bár az üzemek részére igen jelentős. Adott tartási rendszeren belül ugyanis a tépések száma, illetve a toll mennyisége határozza meg a tojástermelés befejezése utáni tartási időszak gazdaságosságát. Ezen túlmenően a tollnak mint exportcikkeknek, népgazdasági szempontból is jelentősége van.

A vizsgálatba vont kilenc törzslúdtartó telep 1967. évi állományának alakulását a 2. táblázat szemlélteti. Az adatok arról tanúskodnak, hogy egyes telepeken jelentős volt a létszámkiesés.

Az elhullás zöme a tojástermelési időszakokra esett. A második félévben elhullás gyakorlatilag nem fordult elő, csak selejtezés.

A különböző elhullási százalékok — miután a fajta egységes volt s az adott elhelyezési körülményekben sem volt lényeges különbség — az egyes telepekre jellemző tartási, takarmányozási és állategészségügyi körülményeket tükrözik.

Tojástermelés

A tojáshozamot az egy tojóra jutó évi átlagos tojástermelés számain keresztül mutatjuk be.

Az egy tojóra jutó termelést a beolazott, valamint az átlaglétszámra vetítve is kiszámoltuk. Így a kettő aránya a kiesés, illetve selejtezés mértékét is mutatja:

Telep	Egy beolazott tojóra jutó évi tojástermelés (db)	Egy átlag tojóra jutó évi tojástermelés (db)
1.	30,05	36,12
2.	36,12	38,40
3.	14,99	15,76

2. táblázat

A VIZSGÁLT TÖRZSLÚDTARTÓ TELEPEK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA

Telep	Beállított létszám (db)	Elhullás		Átlaglétszám (db)
		db	%	
1.	11 660	2 288	19,63	9 701
2.	3 493	416	11,91	3 286
3.	2 733	222	8,12	2 601
4.	1 564	116	7,42	1 506
5.	3 610	642	17,78	2 997
6.	10 995	1 112	10,11	10 173
7.	2 029	209	10,30	1 862
8.	785	6	0,76	783
9.	1 003	136	13,56	912
Összesen:	37 872	5 147	13,59	33 821

Telep	Egy beolazott tojóra jutó évi tojástermelés (db)	Egy átlag tojóra jutó évi tojástermelés (db)
4.	36,82	38,24
5.	25,61	30,86
6.	23,14	25,01
7.	24,76	26,99
8.	42,91	43,02
9.	28,38	31,21
Átlag:	27,31	30,58

A felsorolt adatok szerint a tojáshozam telepenként nagyon eltérő. A kétféle vetítési alapot tekintve legjobb és legrosszabb eredmény között 28, illetve 27 db-os különbség mutatkozott. Ugyanakkor a kilenc telep tojáshozamának átlaga a tojónkénti 27, illetve 30 db-os termelés reálisnak tekinthető. Ezt igazolja az, hogy *dr. Galicz Tibor*, aki 1964-ben 38 termelőszövetkezet 13 200 törzsszállatának termelését vizsgálta, az egy tojóra jutó átlagos tojástermelést 29,6 db-ban állapította meg.*

E számok felhívják a figyelmet a tojáshozamot befolyásoló tényezők vizsgálatának fontosságára.

A tojástermelés nagyságát igen sok tényező befolyásolhatja, amelyek kisebb-nagyobb mértékben hatnak.

A leglényegesebbek:

- a fajta,
- a szelekció céltudatossága,
- a selejtezés módja,
- a tartási körülmények,
- a takarmányozás stb.

A fajta gyakorlatilag minden telepen azonos, rajnamenti volt, így e miatt — a tojástermelési adottság szempontjából — különbség nem lehetett.

Különösebb tényezői munkáról a szelekció területein egy telep esetében sem beszélhetünk, ami meg is mutatkozott abban, hogy az irodalomban megadott termelési szintet sehol sem tudták elérni. Két telepen tettek csak annyit, hogy az elkülönített, jól termelő állomány meghatározott időben tojt tojásaiból kikelő naposlibákat kértek vissza a keltetőből, ezeket elkülönítve nevelték fel és ezeket, nem pedig a különböző helyekről összevásárolt, bizonytalan származású, illetve teljesítményű állományból származó állatokat hagyták meg a törzsszállomány pótlására. Ez a céltudatos szelekció ezeknek a telepeknek termelési eredményén is meglátszik.

A többi telepen sajnos nem így volt. Az általános gyakorlat az, hogy származástól és kortól függetlenül, együtt nevelik az állatokat, és ősszel a megmaradó állományból kivesszük annyit, amennyit meg akarnak hagyni.

Előfordult olyan eset is, hogy az állomány javát eladták azzal, hogy nem hagynak törzset. Decemberben azonban meggondolták magukat és a

* *Dr. Galicz Tibor*: A tenyészlúdtartás gazdaságosságának vizsgálata. Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kar. Tudományos Értesítő, 1965. 3. sz.

maradék, majdnem selejt állatokat hagyták meg. Így még selejtezésre sem volt lehetőségük. Ez természetesen meglátszott az elért eredményeken is.

Az állomány évközi selejtezése, a nem tojó egyedek kiemelése — mivel egyedi ellenőrzés nincs — nem oldható meg. Ez még inkább szükségessé teszi azt, hogy csak ismert, jól termelő állomány után hagyjanak törzset. Év közben — s ugyanígy az őszi selejtezés idején is — selejtezésre csak a fel-tűnően rossz kondíciójú, beteg egyedek kerülnek.

Tolltermelés

A törzslúdtartás gazdaságosságát az év második felében — amikor a tojástermelés megszűnik — a takarmányozás mellett a tolltermelés határozza meg. Ahol az állatokat zártan tartják és viszonylag kevés tollat tépnek, ott az év első felének jövedelmét nagyon lerontja, sőt el is viheti az év második felében jelentkező ráfordítás.

Az általunk vizsgált telepeken háromszor-négyszer téptek, de előfordult olyan is, ahol csak egyszer. Az egy állatra jutó tolltermelés a következő volt:

	Egy állatra jutó tolltermelés (kg)		Egy állatra jutó tolltermelés (kg)
1. telepen	0,58	6. telepen	0,21
2. telepen	0,40	7. telepen	0,60
3. telepen	0,23	8. telepen	0,58
4. telepen	0,42	9. telepen	0,64
5. telepen	0,14		

Ahol előre kalkuláltak és minden lehetőséget felhasználtak arra, hogy az év második felének ráfordításait minél jobban ellensúlyozzák, ott 2—3-szor tépték az állatokat. Az így nyert tollmennyiség azután jelentősen hozzájárult ezeken a telepeken a törzslúdtartás eredményességéhez.

Takarmányfelhasználás

A tojáshozamot befolyásoló külső tényezők között a legnagyobb súlyú a takarmányozás. Ezért a takarmányozás kérdéseivel indokolt külön, részletesen foglalkozni. Bár a vizsgált telepeken a megfelelő takarmány rendelkezésre állt, az esetek nagyrésztében szakszerűtlen volt a takarmányozás. A tojástermelés ideje alatt, illetve már az előkészítés idején is, *mindenütt egységesen tojótápot etettek*, holott a tojástermelésre való előkészítés megkezdésének időpontja különböző volt. Ez természetesen kihatott a tojástermelés megindulására, de esetleg az egész termelésre is.

Lényegesen eltérő volt a takarmányozás a tojástermelés befejezése utáni időszakban. Egyes gazdaságokban a tojástermelési időszak után a törzslúdtartást legeltették először a természetes legelőkön, majd a gabona-, legutoljára pedig a kukoricatarlókon. Ez természetesen azt eredményezte, hogy az év második felében lényegesen alacsonyabb takarmányozási költség terhelte a törzstartást, mintha zártan tartották volna az állatokat.

A törzslúd-tartás jövedelmezőségének legfontosabb meghatározója az egy tojás előállításához felhasznált takarmány mennyisége.

A takarmányfogyasztást befolyásoló tényezők:

- a fajta,
- a termelés nagysága,
- a termelési körülmények.

A jövedelmezőség szempontjából e tényezők közül a termelés nagysága, vagyis a tojáshozam a döntő. A lúdnak ugyanis magas az életfenntartó takarmányszükséglete, amit csak intenzív termelés tud ellensúlyozni.

A vizsgált telepeken a következőképpen alakult a takarmányfelhasználás:

Telep	Egy törzslúdra jutó takarmányfelhasználás		Egy tojásra jutó takarmányfelhasználás (kg)
	naponta (g)	évente összesen (kg)	
1.	279	132	3,66
2.	187	90	2,35
3.	152	67	4,27
4.	191	88	2,30
5.	197	72	2,34
6.	189	69	2,77
7.	190	99	3,68
8.	238	114	2,64
9.	201	101	3,24
Átlag:	217	94	3,07

A takarmányfelhasználást a tojástermeléssel összevetve megállapítható, hogy a nem megfelelően takarmányozott állományok termelése gyengébb. Pl. a 3. telep 152 grammos napi takarmányfelhasználása mellett a termelés is a legalacsonyabb. Az is megállapítható, hogy egyes telepeken túletetés történt. Pl. az 1. telep takarmányfelhasználása lényegesen magasabb a 2., 4. és 8. telepeknél, mégsem tudott magasabb tojástermelést elérni. Adott örökletesség és tartási színvonal mellett ugyanis a többlettakarmány etetése bizonyos határon felül már nem realizálódik. (Természetesen a tojástermelés növelésében a takarmányon kívül igen sok egyéb tényező is fontos szerepet játszhat.)

A kilenc telep átlagaként kimutatott 217 grammos napi fogyasztás viszont alacsony. Más szerzők lényegesen magasabb fogyasztást találtak. *Dr. Molnár József* takarmányozási kísérletei esetén az átlagos napi takarmányfogyasztás 294,57 g volt.*

A tojástermelés gazdaságossága szempontjából fontos mutató az egy tojásra vetített takarmányfelhasználás. A vizsgált, közel 38 000 db állat átlagában az egy tojás előállításához felhasznált 3,07 kg takarmány jónak

* *Dr. Molnár József*: Adatok a tojlúdnak takarmányszükségletének megállapításához. Agrár-tudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kar, Tudományos Értesítő, 1965. 3. sz.

mondható. *Dr. Galicz Tibor* vizsgálataiban az egy tojásra jutó takarmányfelhasználást 3,05 kg-nak találta.*

Mivel a tojástermelés jelenleg még gyakorlatilag az év első felére esik, ezért a takarmányfelhasználás alakulását erre az időszakra vonatkozóan is megvizsgáltuk. Ez az alábbiak szerint alakult:

Telep	Az első félelvi takarmányfelhasználásból jut			
	naponta	egy állatra (g)	összesen (kg)	egy tojásra (kg)
1.		306	72	2,02
2.		238	57	1,54
3.		252	54	3,45
4.		253	58	1,54
5.		255	46	1,68
6.		204	37	1,56
7.		225	59	2,36
8.		238	57	1,32
9.		230	58	1,88
Átlag:		252	54	1,84

Ha az első félelvi takarmányfelhasználás mutatóit nézzük, akkor az látható, hogy bár volt kiugróan magas és alacsony takarmányfelhasználás is, mégis, összességében az ezen időszak alatti takarmányozás kiegyenlítettnek mondható.

Kedvező képet mutatnak az egy tojáshoz felhasznált takarmánymennyiség adatai is, kivéve a 3. telepet, ahol az alacsony tojástermelés következményeként nagy ez a szám.

Munkaerő- és épületszükséglet

Az országban jelenleg üzemelő lúdtelepek munkaerő-szükséglete elég magas, s ez jellemző az általunk vizsgáltakra is. Oka a rossz elhelyezési viszonyokban és az ezek függvényeként kialakult korszerűtlen technológiában lehetőségek fel.

A törzslúd-állomány — mint említettük — szinte teljes egészében igen korszerűtlenül, teljesen extenzív körülmények között van elhelyezve. A törzstartás épületei legtöbbször átalakított szükségépületek. A vizsgált telepek szinte kivétel nélkül sertésólakból lettek átalakítva. Az épületek egyetlen belső felszerelése a fal mentén elhelyezett tojófészek. Etetés, itatás a kifutóban történik. A sertésőtelepekkel azok berendezése is átkerült a libatartáshoz. Ezért a legtöbb helyen sertés őnetetéből etetnek és ahol nincs természetes víz, ott sertésvályúkból itatnak.

Az épületek szétszórtsága és korszerűtlensége következtében természetesen alacsony az egy gondozóra jutó állatok száma. Sok időt vesz igénybe az etetők feltöltése, a tojások összeszedése. Az összeszedett tojások tálcá-

* *Dr. Galicz Tibor*: 1. m.

zása is a telepeken történik. Ennek a munkaerő-szükséglete szintén magas. Így azután az általunk vizsgált törzstelepeken az egy gondozóra jutó állatlétszám mindössze 596,41 db volt.

A TÖRZSLÚDTARTÁS JÖVEDELMEZŐSÉGE

Közvetlen költségek

A nagyüzemi törzslúdtartás jövedelmezőségét leginkább a közvetlen költségek alakulása befolyásolja. Ezért ezt részletesen vizsgáltuk. A vizsgálat eredményeit a következő táblázat tartalmazza:

3. táblázat
EGY TOJÁSRA JUTÓ KÖZVETLEN KÖLTSÉG (Ft)

Telep	Takarmány-költség	Egyéb takarmány-költség	Gyógyszer-költség	Munkabér	Amortizáció	Egyéb költség	Összesen
1.	9,68	0,12	0,21	1,27	0,26	0,82	12,36
2.	6,40	0,01	0,05	1,88	0,19	0,41	8,94
3.	10,31	0,27	0,24	1,52	0,40	0,68	13,42
4.	6,38	—	0,05	1,90	0,19	0,29	8,81
5.	6,48	0,03	0,67	1,13	0,13	0,87	9,31
6.	7,32	—	0,20	1,53	0,04	0,55	9,64
7.	9,56	0,01	0,56	2,67	0,12	0,52	13,44
8.	6,80	0,01	0,24	1,21	0,08	0,02	8,36
9.	7,70	—	0,40	1,50	0,19	0,60	10,39
Átlag:	8,10	0,06	0,24	1,52	0,17	0,62	10,71

A táblázatban foglaltak szerint az egy tojásra jutó közvetlen költség nagyságát döntően a *takarmányköltség*, az egy tojás előállításához felhasznált takarmánymennyiség értéke határozza meg. Ez pedig az egy tojóra jutó tojástermeléstől és a törzsludak napi takarmányfogyasztásától függ. Az egyes telepek között e tekintetben elég nagy eltérés van. A kilenc telepből három az átlagosnál nagyobb és hat az átlagos ráfordításnál kisebb takarmányköltséggel állít elő egy tojást.

Az 1. és 7. telep esetében a zárttartás miatti nagyobb takarmányfelhasználás, a 3. telepnél pedig az egy állatra jutó alacsony tojástermelés következménye a magas takarmányköltség.

Az egyéb takarmány- és gyógyszerköltség nem képez jelentős tételt. A telepek között azonban e tételeknél is nagy a különbség, ami abból adódik, hogy az egyes telepeken, ahol megbetegedés fordult elő, a preventív gyógyszeren kívül is szükség volt gyógyszerekre.

A takarmány után a másik jelentős költségtétel a *munkabér*. Itt a 7. telep érdemel említést. Ennek az átlagosnál lényegesen magasabb munkabér-költsége a következőkkel magyarázható:

- igen kevés volt a telepen az egy gondozóra jutó állatlétszám,
- alacsony volt az egy tojóra jutó tojástermelés és ugyanakkor sokszor tépték az állatokat, így az év második felében is magas volt a munkabér-felhasználás.

A többi telep költségalakulásából látható, hogy lényeges különbség közöttük a munkabér-költségben nincs, ugyanis az egy gondozóra jutó állatlétszám és a bérezési rendszer ezeknél közel azonos volt.

Az általános költség

A törzslúdtartás ágazati jövedelmezőségének a megállapításához a közvetlen költségeken túl az általános költségre is szükség volt. Ezt — a többi költséghez hasonlóan — a gazdaságok által az ágazatra terhelt összeggel számoltuk el, ami persze nem mondható problémamentesnek. A közvetlen költségnél ugyanis a legnagyobb tételt kitevő takarmányköltséget mindenütt egyformán a hivatalos állami áron terhelték az ágazatra. Az általános költségnél viszont már igen nagy eltérések voltak attól függően, hogy milyen nagy a gazdaság, milyen termelési értéket képvisel az ágazat a többihez viszonyítva stb.

Az egyes telepek egy tojásra vetített általános költsége a következő volt:

	Egy tojásra jutó általános költség (Ft/db)		Egy tojásra jutó általános költség (Ft/db)
1. telepen	2,04	6. telepen	0,46
2. telepen	1,51	7. telepen	2,28
3. telepen	2,25	8. telepen	1,47
4. telepen	1,51	9. telepen	1,73
5. telepen	0,35	Átlag:	1,40

A fent említettek miatt a számsor igen nagy szóródást mutat. Az 1., a 3. és a 7. telep esetében túl magas, az 5. és a 6. telepnél viszont indokolatlanul alacsony a gazdaságok által az ágazatra terhelt átlagos költség.

Dr. Szederkényi Henrik: Általános költségek tervezése c. anyagában* az állattenyésztési ágazatra általában 17% általános költséget ad meg.

A KSH Mezőgazdasági adatok III. 1967. című kiadványa a lúdtartásra 14,3% általános költséget közöl. Ezek alapján úgy tűnik, hogy azok a gazdaságok jártak el helyesen, ahol az átlagos, 13,88% körüli összeget terheltek az ágazatra. Semmi esetre sem lehet tehát reális az 5. és a 6. telep alacsony átlagos költsége.

* Kézirat

4. táblázat
AZ EGY TOJÁSRA JUTÓ
ÉRTÉKESÍTÉSBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTEL
ÉS JÖVEDELEM (Ft)

Telep	Tojás	Toll	Bruttó bevétel	Költség	Nettó jövede- lem
1.	16,24	2,29	18,53	14,40	4,13
2.	14,15	1,50	15,65	10,45	5,20
3.	12,87	2,04	14,91	15,67	0,76
4.	14,32	1,61	15,93	10,32	5,61
5.	16,00	0,70	16,70	9,66	7,04
6.	15,81	1,23	17,04	10,10	6,94
7.	14,43	4,16	18,59	15,72	2,87
8.	13,14	1,63	14,77	9,83	4,94
9.	13,02	3,00	16,02	12,12	3,90

Értékesítésből származó bevételek
és a jövedelem

A törzslúdtartás bevétele a tenyésztojásból és a tollértékesítésből származik. Természetesen a nagyobb tételt a tojásértékesítés adja.

A tojásértékesítésből származó jövedelem nagysága függ:

- az egy tojóra jutó tojástermeléstől,
- a tojások önköltségétől és
- a tojások átlagos értékesítési árártól.

A tollértékesítésből származó bevétel függ:

- az egy állatról letépett toll mennyiségétől és
- a toll értékesítési árártól.

A vizsgált telepek bevétele és jövedelme az egyes termékekből és összesen a 4. táblázatban közöltek szerint alakult. (A nagy szóródás miatt átlagot nem képeztünk.)

Az adatok szerint a tojás átlagos értékesítési ára telepenként változott. Ennek, bár az átvételi ár a legtöbb telepen egységes volt, az a magyarázata, hogy az átlagár a tojások termékenységtől függően változott. A telepeknek olyan szerződésük volt ugyanis a keltetőkkal, hogy azok a termékeny tojásokért 16 Ft-ot, a terméketlenekért pedig 3 Ft-ot fizetnek a keltetés után. Kivétel ez alól az 1. és az 5. telep volt. Az 1. teleptől a termékeny tojások egyrészt 18 Ft-os áron vette át a keltető, s jó volt a telepről szállított tojás termékenysége is. Az 5. telep viszont olyan szerződést kötött az 1967. évben a keltetővel, hogy minden *leadott* tojásért egységesen 16 Ft-ot fizet.

Az egy tojásra vetített bruttó bevétel alakulása is igen eltérő, aminék a következő okai voltak:

- az egy tojóra jutó tojástermelés különböző volt,
- az egyes gazdaságokban a tépések száma is eltért,
- a selejtezés mértéke nem volt egységes.

Ezen túlmenően a tollértékesítés során kialakult átlagár is okozhatott eltérést. A leadott toll minősége ugyanis nem mindig egységes, bár a vizsgálatainkban szereplő telepek esetében ez nem okozott lényeges különbséget.

Ha az egyes termékekből származó bevételt egy törzsállatra (egy tojóra) vetítve vizsgáljuk, az 5. táblázatban közölt eredményt kapjuk.

A táblázat adatai azt tanúsítják, hogy azon telepek bevétele és egyben jövedelmezősége nagyobb, ahol magas volt a tojástermelés, sokszor tépték az állatokat és az év második felében minimális volt a takarmányfelhasz-

nálás, azaz alacsony volt az egy tojásra felhasznált takarmányköltség, egyben a tojások önköltsége is.

Az 1. telep tojástermelése hiába volt a legjobbak között, az év második felének magas takarmányozási költsége nagymértékben lerontotta a jövedelmezőséget. Az 5., a 6. és a 9. telepen alacsonyabb tojástermelés mellett is nagyobb lett az egy törzsállatra jutó jövedelem. A 3. telepen termelt 14–15 tojás értékesítéséből származó bevétel kicsiny volt, azt a tollértékesítés nem emelhetette számottevően, így — ilyen termelési szint mellett — az állomány tartása nem bizonyult gazdaságosnak.

Itt meg kell jegyezni azt, hogy az 5. és 6. telep magas jövedelméhez az irreálisan alacsony általános költség is hozzájárult. Ha e telepek általános költségét a közvetlen költség 14–15%-ában számoljuk fel, akkor ez egy tojóra vetítve 30–40 Ft-os ráfordításnövekedést, illetve jövedelemesökkenést eredményez.

JAVASLATOK

A nagyüzemi lúdtartás az elmúlt években jelentős mennyiségi, de igen kis minőségi fejlődést ért el.

A törzslúdtartás kedvező jövedelmezősége azt eredményezte, hogy a gazdaságok az ágazaton belül csak ezzel akartak foglalkozni. Ennek természetesen az lett az eredménye, hogy 1968. év tavaszán a naposliba eladhatatlansága miatt a keltetők nem akarták átvenni a tojást, sőt igen sokat nem is keltettek ki. Így ez évben — bár még számszerű adatok nem állnak rendelkezésre — feltételezhetően lényegesen alacsonyabb lesz a törzslúdtartás jövedelme, sőt azok a kisebb telepek, amelyeknél a tenyésztojás értékesítése szerződéssel nem volt biztosítva, rá is fizettek. Azok a telepek viszont, ahol nagy volt a tojástermelés és korán kezdtek az állatok tojni, a korai tojást még zökkenőmentesen tudták értékesíteni. Rontott a helyzeten az a tény, hogy igen magas volt a naposliba megállapított ára.

A jelenlegi körülmények között az a megoldás látszik kivihetőnek, hogy az elkövetkező évben egy alacsonyabb tojás átvételi ár bevezetésével olcsóbbá tegyék a naposlibát. Ez biztosítaná a naposliba értékesíthetőségét, továbbá kedvezően befolyásolná a növendéknevelés, valamint a hizlalás jövedelmezőségét. Természetesen ennek az árnak annyinak kell lennie, hogy — egy bizonyos termelési szint mellett — megfelelő jövedelmet biztosítson a törzslúdtartó gazdaságok számára is.

5. táblázat
AZ EGY TÖRZSÁLLATRA JUTÓ
ÉRTÉKESÍTÉSBŐL SZÁRMAZÓ
ÉVI BRUTTÓ BEVÉTEL
ÉS TISZTA JÖVEDELEM
(Ft)

Telep	Tojás	Toll	Összes bevétel	Összes költség	Nettó bevétel
1.	586,60	82,71	669,31	520,12	149,19
2.	543,36	57,60	600,96	401,28	199,68
3.	202,83	32,16	234,99	246,95	-11,96
4.	547,60	61,56	609,16	394,63	214,53
5.	493,76	21,60	515,36	298,10	217,26
6.	395,41	30,76	426,17	252,60	173,57
7.	389,47	112,28	501,75	424,28	77,47
8.	565,28	70,12	635,40	422,88	212,52
9.	406,35	93,63	499,98	378,26	121,72

В работе автор отчитывается об исследованиях проведенных относительно экономичности содержания 33 тыс. племенных голов гусей на девяти фермах. Он сообщает выход продукции, расходы и доход, приходящиеся на одну несушку и яйцо отдельно по фермам. В ходе анализа факторов, влияющих на образование выхода продукции и расходов, он указывает на возможность повышения дохода. Определяет, что условиями для экономичного содержания племенных гусей является: достижение соответствующего уровня получения яиц, целесообразное кормление приспособляющееся к производству, разумное размещение, современная, экономящая рабочую силу технология и такое снижение цены яиц, которое обеспечивает реализацию дневных гусят. Таким образом и реализация яиц будет обеспечена.

Der Verfasser berichtet über seine Wirtschaftlichkeitsuntersuchungen in der Stammansproduktion welche er in neun Anlagen mit etwa 33 Tausend Tieren durchgeführt hat. Es wurden je Anlage die auf eine Gans und auf ein Ei fallende Erträge, Kosten und Einkünfte aufgezeigt. Mittels Analyse der ertrags- und kostenstaltenden Faktoren wurden die Möglichkeiten der Einkommensteigerung gekennzeichnet. Die Bedingungen der gewinnbringenden Stammanshaltung sind: entsprechendes Niveau in der Eierproduktion, eine, auf die Produktion gerichtete zweckmässige Fütterung, zweckmässige Unterbringung der Gänse, zeitgemässe und arbeitskraftsparende Technologie, eine solche Eierpreisermässigung welche die Verwertung der Eintagsgänse sichert. Solchermassen kann man auch die Eiverwertungsfrage lösen.

TÁJÉKOZTATÓ

a $\frac{K-150}{B 400}$ M jelű feszített beton szőlőtámaszok

alkalmazásáról.

A kiadvány terjedelme: 19 oldal, füzve.

A MÉM Mezőgazdasági Műszaki Fejlesztési Főosztálya kezdeményezésére új típusú, az eddig alkalmazott lágyvasbetétes oszlopoknál kisebb keresztmetszetű és kisebb súlyú feszített beton szőlőtámaszok kerülnek alkalmazásra. A támaszok minősítése megtörtént és gyártásuk a Beton- és Vasbetonipari Művek gyáraiban folyik.

A tájékoztató ismerteti a gyártmányokat, átvételükkel, szállításukkal és tárolásukkal, valamint a telepítésükkel kapcsolatban szükséges tudnivalókat, és tartalmazza a szőlőtámokra a gyártó vállalatok és illetékes kutató intézetek által megállapított műszaki feltételeket.

A feszített beton szőlőtámaszok megrendelést a gyártó vállalat: a Beton- és Vasbetonipari Művek (Bp., XI., Budafoki út 78.) látja el tájékoztatóval. A tájékoztató külön is beszerezhető a MÉM Mezőgazdasági Tervező Vállalatnál (AGROTERV, Bp., I., Bem rakpart 28.). Erre vonatkozó

írásbeli megrendeléseket 1968. november 30-ig lehet megadni.

TE

1968.
koráb
A
bodzá
volta
kideri

déli n
térké
otla
egyh
kesk
Béké
bodz
gyes
és O

együ
gyes
vü, E
szlov
csalá
lalko
mind
sők
zetbe
ipari